

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Izhaja vsaki dan.
Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 5. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, osmrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON št. 1157.

Naročnina znaša
za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcijska lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Ptošno-hranilnični račun št. 652.841.

Rusko-japonska vojna.

(Brzjavne vesti.)

Predaja Port Arturja.

LONDON 12. »Standard« poroča iz Tokija od 11. t. m.: Ruski ujetniki prihajajo polagoma v Nagasaki. Admirali in generali, ki hočejo ostati v ujetništvu, pojdejo v Nagojo. Možstvo izgleda dobro.

TOKIO 12. Japonski častniki, ki imajo preiskovati ruske ladje, poročajo o stanju treh križarjev, od katerih se ni doslej zaslo nič natančnega. To so križarji »Gildit«, »Razbojnik« in »Sabjaka«. Prvi se je potopil v zapadni luki, njegova jamba moč iz vode. »Razbojnik« leži blizu svetilnika; sodi se, da so ga sami Rusi pogreznili. Križar »Sabjaka« se istotako nahaja v zapadni luki; razdejan je bil od granat. Nadalje so bile navidezno pogreznjene in razdejane tri uničevalke torpedov. Blizu njih se je našlo tri zgorale torpedovke. Sedaj iščejo še tri lovec torpedov.

LONDON 12. »Daily Telegraph« poroča iz Port Arturja, da je za časa obleganja našlo smrt 23.000 mož ruske garnizije; 10.000 jih je bilo ubitih v bojih, drugi so umrli na raznih boleznih. Med vojaki je bilo 10.000 Poljakov, ki se niso izkazali posebno hrabrimi.

Ruske vojne ladje na potovanju.

SUEC 12. (Reuterjev biro.) Ruske križarke »Oleg«, »Izumrud«, »Dajepre« in »Rion« imajo dospeti semkaj. Tri uničevalke torpedov so vsidrane v Ismaili ter pridejo tudi semkaj. Na željo ruskih oblastnih so bile izdane iste odredbe, kakor tedaj, ko je skozi sueški kanal plula eskadra admirala Fölkersama.

SUEC 12. (Reuterjev biro.) Ruski križarji »Oleg«, »Izumrud«, »Dajepre« in »Rion« so dospeli semkaj v povsem dobrem stanju. Ladje ne ukredujejo ničesar.

SUEC 12. Sedaj so dospeli semkaj tudi uničevalke torpedov »Grozni«, »Gromki« in »R zrija«. Vseh sedem semkaj dospelih ladij je vsidranih v pristanišču.

Hospitalna ladja »Kostroma«.

PETROGRAD 12. Parisk »Kostroma« ruske dobrovoljne flote se spremeni v liza retno ladjo ter bo spremljal tretjo eskadro. Ladja bo imela vojno in zastavo rdečega križa, o čemer bo francoski odposlanec v Tokiju obvestil japonsko vlado.

General Steselj.

PARIZ 12. General Steselj se povrne v domovino preko Francoske. Izkrea se baje v Marsilji ter se poda preko Pariza v Petrograd. Francoska vlada ga baje vsprejme z velikimi častmi.

Brzjavne vesti.

Cesar na Dunaju.

DUNAJ 12. Cesar se je danes zvečer povznil z lova v Mürzstegu.

Ministri v Budimpešti.

DUNAJ 12. Minister zunanjih stvari grof Goluchowski, ministerski predsednik Gautsch, ministri Bylandt Rheidt, baron Call, Kossel, grf Buquoy, voditelj pravosodnega ministerstva dr. Klein, so popoldne odpotovali v Budimpešto.

BUDIMPEŠTA 12. Pod predsedstvom ministra zunanjih zadev grofa Goluchowskega se je danes zvečer višla v stvari trgovinske pogodbe z Nemčijo skupna ministerska konferenca, katere so se udeležili: oba ministerska predsednika Gautsch in Tisza, avstrijski ministri Bylandt Rheidt, Call, Kossel, Buquoy ter ogrski ministri Lukacs in Tallian.

Veliki vojvoda Luksemburški.

MONAKOVO 12. Veliki vojvoda Luksemburški in soproga sta se podala danes v Inmost. Jutri odpotujeta iz Inmosta v Opatijo.

Oropan vlak.

PETROGRAD 12. »Rus« poroča, da so razbojniške tolpe cropale neki tovorni vlak na Jakaterinski železnici.

Admiral baron Spaun.

PARIZ 12. Danes popoldne je avstro-ogrski poslanik grf Khevenhüller predsedniku republike Loubetu predstavil admirala barona Spauna in njega spremstvo.

Dementi.

PETROGRAD 12. Tukaj ni ničesar znano glede govorice razširjene v inozemstvu o atentatu na carja.

Angleški parlament.

LONDON 12. Parlament je sklican za 14. februarja.

Francoski senat.

PARIZ 12. Senat je s 196 od 221 oddanih glasov izvolil zopet Fallierisa svojim predsednikom.

Vseučiliščno vprašanje.

(Zvršetak)

Vidimo, da je Trst poln našega narodnega življenja, da se ondi razvija naglim korakom naša trgovina, vidimo, da je Trst za Avstrijo edini emporij, predpogoj življenja Avstrije, predpogoj nove velike italijanske države. Ali ta ideja nam je previsoka; ne drzemo se niti misliti na to, da bi si osvojili ta emporij. Zato je najbolj značilno, da si v Trstu dosorej nismo umeli pridobiti ene slovenske ljudske šole, da nismo nikdar niti zahtevali vsaj utrakvistične trgovske ali obrtne šole v Trstu. Zato pa hočemo imeti univerzo v Ljubljani, kakor da bi od univerze prihajalo narodno življenje, in ne na

nič, je mshnila deklica z roko, trdno sem odločila. Ti, stric Pavel, reci Nikolu Gorjanškemu, da ga vzamem. A ti, stric Ladislav, reci Berislavu, obrnila se je mladenka do mladeniča, da ne morem postati njegova, ali povej mu to blago in krotko. Govori mu, da ga ljubim, kako naj rečem? — da ga ljubim; kakor zvezda ljubi nebo, da mu posvečujem v duši vsako pročajo, vsako misel, da sem sedaj bršljan, ki so ga odtrgali od njegovega debla — reci mu — oh Berislav, Berislav moj! je zajela deklica, klonivša na sedalo in pokrivša si z rokama obraz.

— A ti, brat, mirno gledaš to! je vprašal Laco temnega čela.

— Mirne duše? mladenič, je rekel Pavel po tih. Ali ne vidiš solze v mojem očesu? Szosi njo zaglobi se v mojo dušo. Tam boš čital večno zaobljubo: »Reši domovino svojo, deluj za vse človečanstvo«. Od navadne deklice ne bi zahteval te žrtve, v Angeliji pa je sree od jekla.

Pavel je stopil k deklici in rekel blagim glasom, poljubivši jo na čelo:

sprotno, in bi ne sočila tja, ker je t žišče narodne moči in veljave. Ne vidimo da ima Trst velike knjžice in da daje mladini vse višje, da se splošno svetovno izobrazi. Ne vidimo, da nam je italijanski življelj po svojem bistvu veliko bližji nego germanski, in nasprotaj ne vidimo, da se v Ljubljani nismo do danes zaali črestiti prevladajočega germanskega vpliva; da po drugi strani naš življelj napreduje proti italijanskemu. Ne vidimo nevarnosti, ki preti v bistvu mali univerzi v Ljubljani, ki se namerava ustanoviti po msllem konceptu graške, inomčske in črnovške univerze. Pozabljamo, da visoka šola nima glavnega namena, dajati nam uradništvo, ampak, da je univerza ži po svojem imenu: šola splošne visoke izobrazbe. A tudi z onega vsakdanjega stališča ne vidimo, da pridobimo z univerzo v Trstu vse druge predpogoje za bodočnost, nego v Ljubljani. V Trstu pritegnemo danes popolnoma zanemarjeni, a krepki slovenski življelj na Primorskem in odpremo istemu pot do javne uprave. Trst nudi naši mladini ne le življensko izobrazbo, ampak daje isti tudi priliko, da se priuči italijanskemu jeziku in da po tej poti izpodrine iz Primorskega italijansko uradništvo. Ne vidi se v Trstu velike klinike, ki bo pač prva za dunajsko. Ne vidi se, da ima Trst trgovsko akademijo, ki se po zahtevi časa mora zlititi s pravno fakulteto, in da vlada že sama razpravlja o potrebnosti ustanovitve trgovskopravne fakultete. Ne vidi se starih znanstvenih inštitucij, ne vidi se, da Italija vpliva na Trst, da se višja izobrazba vzdržuje in razvija.

Naša akademična mlad na sledi torej preveč abstraktnim, historično zastarelim idejam. Ako se je akademična mladina zavedla, da kažejo merodajni politični krogi na Slovenskem premalo doslednosti, premalo delavnosti in premalo vpogleda v bodočnost, ako je ona sama po lesni inicijativi začela nastopati v vprašanju slovenske visoke šole, morala je najprej ugotoviti fktičen ekonomičen in kulturni položaj Slovencev. V prvi vrsti se je moralo vprašati, kje ležati bodočnost slovenskemu narodu? Ravno, ker je slovenski narod tako maloštevilčen, ne more na s bi izdržati niti italijanske, niti germanske premoči, ako se ne oklene z vso doslednostjo edinega cilja: pridobiti si največji trgovski emporij Avstrije, ki je tudi eden najvažnejših v Evropi. In ravno pri trgovini ne prihaja v poštev številčnost naroda, ampak njega žilavost in energja ter strokovna in praktična izobrazba.

Pri tem je tržiški emporij po svoji legi in zgodovinskem razvoju emporij za transit t. j.: je in bo posredoval med srednjim evropskim ozemljem in orientam. Etotomnična moč Trsta prihaja od drugih narodov in ne iz naroda, ki ga naseljuje in kateri ga obdaja. Moč Trsta tiči v posredovalstvu in ravno zaradi tega je ta moč pristopna tudi

maloštevilnemu in nebogatemu, a delavnemu in izobraženemu narodu.

Akademična mladina bi se torej pač morala postaviti na moderno stališče: proč z zastarelimi germanskimi univerzami: Da naj se nam najprej šol za življenje, ki naj nas bodo vzgajale za vso našo bodočnost, t. j. za trgovino z Orientom. Da naj se nam trg vsko-pravno akademijo v Trstu!

Tako piše moč, o katerem moramo povdariti, da je sam Ljubljčan, da je pristaš narodno-napredne stranke in da ne biva v Trstu, o katerem se torej ne more domnevati, da tira lokalno-patriotično tržiško politiko, marveč tako s širokimi horizonti.

Rusko-japonska vojna pred forumom politike in jurisprudencije.

(Piše J. M.)

XIII.

Dolgo je trajala ta zima za rusko brodovje v Port Arturju. In res: še se ni led tajal in še ni spomlad čivila narave, že e bil prispel oni lepi dogovor, s katerim je Kitaj definitivno odstopil Rusiji Port Artur in Talienvan. Bilo je to, kakor rečeno, v spoliendav 1898. A kakov obraz so delali Japonci vspricho te rusko-kitajske igre? Oni niso protestirali in evropsko novinstvo, na čelu mu angleško, je opazalo polnim pravom, da je ta kitajsko-ruski dogovor kolikor toliko posledica rusko-japonskega traktata od leta 1896, s katerim je Rusija tudi formalno priznala premoč japonskih interesov v Koreji. Japonska je smatrala torej ta rusko-kitajski dogovor kakor definitivno in popolno likvidacijo ruskega vpliva v Koreji, in to tem bolj, ker se je bil slavni Li-hsi zopet blagohotno nagail japonski stvari v Koreji.

Rusi in Japonci so torej — kakor se vidi — varili eden drugega, ali bolje rečeno: sami sebe. Za historika bo važna eno vprašanje: kdo je potegnil daljši konec?

XIV.

Med tem, ko so bile Rusija, Kitajska in Japonska zadovoljne, počila je hkratu v Kitaju ustaja proti belim tujincem. Ob tej priliki se je pokazalo najmarkantnejše, kolika je bila želja Japonske, da ob vprašanju azijskega kontinenta spregovori svojo najodličnejšo besedo, pa blo to tudi eventualno na obrambo evropske rase. Bila je to tista samosvest, ki jo je bil baron Sujematsu že izpovedal in ki smo jo že priobčili. Istotako se je pokazalo ob tej priliki, kolika je bila nezaupnost in recipirčno neprijateljstvo med Rusijo in Japonsko, valje vsem lepo pisanim besedam dogovorov.

V isti fanatčni ustaji kitajskih boksarjev je bil ubit kancelar japonskega poslanstva v

stva, ko premeriš z očesom vso to srečo — tedaj se, Angelija, nasmehnež skozi solze tudi ti in šepneš sreč: Molči! Ne joči! Glej, kolike sreče je po svetu! Mi dva sva plačala za to največjo žrtve, a to naj naju tolaži! Hvala ti, Angelija, hvala! Bog naj te krepi! Bog te blagoslovi! Idi.

Bilo je proti večeru. Bolj in bolj je izginjala luč iz-pod obokov stolne cerkve. Po cerkvi se je raztegnil blede somrak. V cerkvi je bil tajinstven mir. Bilo je že pozno po večernicah, kanoniki so rapustili zbor. Samo pred oltarjem je klečal pripoglene glave na klečalu škof Pavel, sam, samcat v tem velikem prostoru. Molil je dolgo, molil vroče. Niti zganil se ni, niti za hip ni privzdignil očesa. Zaprtih trepalnic, da ne bi ničesar videl od sveta, potopil se je v svoje misli klical iz duše do Boga, naj ublaži trpljenje Angelijinega srca. Potem se je dvignil, da se povrne v dvor.

(Pride še.)

PODLISTEK.

101

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. C. — 6.

X.

— Stric! je vzkriknila deklica obupno, skočivši po koncu, nehaj! Za božjo voljo nehaj! Vsaka beseda iz tvojih ust je meni smrt. Kakor Bogu v nebesih, veruj mi, da ljubim Berislava kakor očete, kakor mater, kakor tebe, a najbolj ga ljubim sedaj, ko naj ga izgubim. Nu, sem-li grešnica radi tega, je-li moje srce vedelo, da hočete vi mene, berno siroto, zaplesti v svoje posle? Ne, le-te o je svobodno kakor ptica v zraku in soto na mlado vejo. Jeli to greh? Ali naj bo, je nadaljevala jecljaje, stisniti hočem to srce, niti ena kaplja krvi naj ne pade na mojo glavo. Ne govorite mi nič več, prosim vas,

Pekinu. To je bil za Japonsko zašljani moment. V malo času je vrgla v Taku bro-
dovje in vojsko, začela mobilizovati celo
divizijo ter je določila povišati svoj kontin-
gent v Kitaju na 20.000 ljudi.

Rusko-japonska vojna.

Trst, 12. januarja 1905

Ali nam čitatelji verujejo ali ne, ali mi
jim moramo nekaj zatrditi. Hlilili bi se sicer,
ako bi rekli, da padec Port Arturja ni na-
pravil na nas nikakega utisa. Preživimi ču-
stvi spremljamo dogodke na Vzhodu, prein-
tenzivna je naša želja po končni zmagi ruskega
orožja, da bi bili mogli ostati hladni in indi-
ferentni ob zaključku velike ruske epopeje v
Port Arturju. To pa zatirjamo vendar, in
čitatelji naj nam verjamejo, da ti dogodek
ni napravil na nas ni z daleka tistega utisa,
kakor bi ga bil, ako bi se bil izvršil pred
tremi ali štirimi meseci. V nas ni bilo ni
sledi kake konsternacije, ker smo uverjeni,
da so junaški branitelji Port Arturja rešili
glavni del svoje naloge, in vemo, da
padec Port Arturja nima tistega pomena na
skupni položaj, kakor bi ga imel, ako rečeni
glavni del naloge ne bi bil še izvršen, to je,
ako ne bi bila junaška vestrost portarturske
posadke preskrbela Kuropatkina časa, da
zbere mogočno vojsko v Mandžuriji. Danes
pa stoji tamkaj v veličastveni fronti impozantna
ruska sila pol milijona vojakov, za katero
padec Port Arturja nima več pomena občut-
nega udarca. Nas je le pretresla veličastven-
ost dogodka, nikakor pa ne bojazen radi tega
za bodočnost.

Sicer bo pa najbolje, ako tudi tu vzamemo
za merilo vedenje nasprotnikov. Go-
tovo je čitateljem v živem spominu, koliko
hrupa je bilo po vsem japonskem svetu in
koliko šavja na Japonskem, kadar koli so
raznesli glas o kakem japonskem vsehpu. A
sedaj, po padu Port Arturja? Japončiki
li so se sicer zaletavali in skušali dokazati,
kakor da je padec Port Arturja dogodek
odločilne važnosti za končno izid vojne. Ali
videlo se je tudi njim, kako jim to »pre-
pričanje« le s t žavo gre iz peresa, kako je
izgovinjeno, kako sami se verujejo, kar pišejo.
In v resnici: krik se je polegel nepričakovano
hitro, da ne pišejo o padu Port Arturja
ekoto nič drugače, nego so o raznih družih
epizodah v t.j. po vseh svojih okolnostih
brezprimerni vojni. Še markantnejše pa se kaže
to na Japonskem samem. Brzjav ni vedel
poročati o nobenih veličastnih slavostih, ali
o vseobnem veselju, o kakršnem je poročal
popred tudi po najmanjših japonskih vsehpih.
Tega si pač ne moremo tolažiti drugače,
nego da tudi na Japonskem dobro slutijo, da
tudi po padu Port Arturja je njihov skupni
položaj vse prej neg. nadobuden. Oči vedo,
da je pad Port Arturja prišel za-nje veliko
prekajano, da je ta dogodek za-nje k večjemu
le še nekoliko moralne vrednosti, a da so
še za ta vseh doprinešene žrtve prevelike-
kanske.

Mi trdimo torej, da se tudi po padu Port
Arturja šanse niso spremenile za Japonce na
boju in za Ruso na slabše. Tako je. Tako
sodijo tudi razni evropski vojaški strokov-
njaki. Neki stari pruski oficir pravi n. pr. v
»Frankfurter Zeitung«: »Jaz pravim, ako bi
imel biti Kuropatkin iskren, pripovedal bi
nam, da je bil njega prvi vsklik v tihisobici
po padu Port Arturja: Bog bodi zahvaljen!«

PODLISTEK.

„Rokovnjači“.

(Predstava „Dramatičnega društva“ v nedeljo
dne 8. januarja 1904.)

Predstavljal so se Jurčič-Govekarjevi
»Rokovnjači« kakor reprize. Torej zopet na-
rodna igra! Brez dvoma jako umestna izber,
kakor ustvarjena, da privleče veliko maso,
ki je v resnici napolnila veliko dvorano do
zadnjega kotička. Za tem je tudi šel brez
dvoma odbor »Dramatičnega društva«, da
si osigura ono sredstvo, ki ni umetniško, ali,
žalibog, je še važnejši od umetnosti same —
o katerem pravi črnobradati Mefistofeles da
»premišlja svet«. Vaječ je bil torej zajamčen
»Dramatičnemu društvu« še prej, nego se je
dvigal zastor. S te, čisto nepesniške strani
torej treba presoditi vseh nedeljske pred-
stave, a krivo bi storili toliko delavnemu
odboru »Dramatičnega društva«, kolikor
njega napredka željnim členom, ako bi s

Avtor utemeljuje to svoje mnenje rekši, da
sedaj ne vežejo več Kuropatkina nikaki oziri
na hrabro posadko v Port Arturju in na čast
Rusije, o kateri se je mislilo, da je navezana
na posest trdnjave. Ruski vojskovodja je
videl, da Rusje čast ni na zgubljeni posto-
janki, ki nima nikakega pomena
več za to vojno. Kuropatkin ima sedaj
svobodne roke, da more dokazati, da ima
Rusija generalov, ki so strategji in taktiki.
Svoboda Kuropatkina, to je glavna posledica
kapitulacije Port Arturja in na tej posledici,
pravi pruski oficir, se mora le veseliti vsako
rusko srce.

Avtor ne prezira sicer dobičkov, ki jih
ima japonska vojska od kapitulacije Port
Arturja, vendar zatirja tudi v zaključku, da
največji dobiček od kapitulacije je imel Ku-
ropatkin.

* * *

Kapitulacija Port Arturja in Vejhajvej.

Kapitulacija Port Arturja bi mogla imeti
neprijetne posledice tudi za Angležke. Čm
bi Rusija izgubila Port Artur, bi morala
Angležka zapustiti luko Vejhajvej, ker je isto
dobila Angležka v svojo oblast od Kitajske
v pekinški pogodbi od 1. jul. 1898 za toliko časa,
dokler bo Port Artur v ruski oblasti. No,
danes se ne more še končati govoriti, da je
Port Artur za Rusijo izgubljen, to vprašanje
se reši, ko bo sklenjen mir med Rusijo in
Japonsko. Angležka je vložila v vejhajvejsko
pristanišče milijone, toda eventualno mora ista
računati, da bo morala Kitajski vrniti Vej-
hajvej.

Port Artur po kapitulaciji.

Soglasna poročila dopisnikov angleških
listov, katerim je general Nogi dopustil, da
so smeli obiskati Port Artur, javljajo, da
mesto in njega prebivalci niso toliko trpeli
za časa obleganja, kakor so to poročale
vesti odposlane preko Č. fa. Staro kitajsko
mesto je sicer v razvalinah, novo mesto je pa
le malo trpelo. Prebivalci izgledajo dobro ter
se sedaj pripravljajo, da zapuste mesto. Tudi
hiše so ostale skoraj popolnoma repoškodo-
vane. Nasprotno so pa torti silno razdejani.
Nekatere utrdbe so popolnoma izginile, vidijo
se samo še razvaline.

Socijalna demokracija proti germanizaciji.

Shod. socijalne demokracije na Pruskem
je sklenil:

»Kongres pr. t. stuje energično proti na-
činu, s katerim vlada zlorablja ljudske šole
v deželah z drugim jezikom v svrhe tako
imenovane germanizacije. To postopanje je v
strogem nasprotstvu ne samo z načeli ele-
mentarnega pouka, ampak tudi z načeli
vsake kulture in čustvom
pravičnosti.«

Govornik, ki je utemeljeval ta protest, je
rekel, da je kraj, ki ga zastopa on, po veli-
kem delu obljuben od Poljakov. Nasprotovanje
vlade proti vsakemu napredku naroda na
polju civilizacije je v soglasju z narodnim
šovinizmom. Postopanja vlade z ljudskim šol-
stvom ni možno označiti drugače, nego s
tem, da se je uvrsti v rubriko sramot-
nih škandalov. Velik del prebival-
stva gornje Šlezije je poljske narodnosti,
učiteljem pa je strogo prepovedano govoriti
z otroci v materinem jeziku, da si isti ne
znajo nemški. Vsepeh take vzgoje je najslabši.
Ni res, da je poljski narod manje intelligen-
ten nego nemški, kakor trdijo oficijelni pa-

strogo - estetiško - umetniške strani analizirali
igranje na nedeljni predstavi ter ustvarjali
sintezo, ki ne bi — ker stvarna in ne odgo-
varjajoča paravi in poklicu diletantov —
morda zadovoljevala vsakega filodramatika.
Že Artur C. öser, ta zaslužni historik mo-
derne drame, je dokazal, da diletantsko pred-
stavo treba presoditi v complexu, torej v
najbitstvenejih točkah njegovih. Neštete so
zahteve, ki jih katekizem drame stavlja do
igralca. Tudi največji talent ne mora poma-
gati, ako nima v konkretnem slučaju solid-
nega podnožja, ki ga more pripraviti in do-
vršiti jedino le znanstvena priprava, drama-
tična šola. Še le iz tega popka se more
razviti cvet, ki se more proti vetru, ki se
zela vanj, z individualnim duševnim pre-
moženjem in paravnim talentom izražati
lepše in ponosneje. Tu ne pomaga ne dobra
beseda ne dobra kritika. Tu je terpija jed-
nostavna: nauk za umetnika, a
praksa in prava rutina za di-
letanta. Ne bodimo torej filistri in tem-
peljski učenjaki, narava ima tudi tu svoja

trijotje. Narod poljski je istotako inteligenten
kakor nemški. Barbarstvo zatiranje kulture
je jedini triumf pruske vlade z nje hakatisti-
ško politiko in govornik smatra za svojo
najsvetejšo dolžnost, da zahteva z vsodloč-
nostjo, naj kongres izreče najostrejši protest
proti takim škandaloznim raz-
meram.

Tako govore socijalni demokratje, ki so
v resnici mednarodni. Ako uvažujemo, da
so pri nas v Trstu razmere povsem slične,
kakor v pruski Šleziji in Poznanju, samo da
treba staviti mesto Poljakov Slovence, in
mesto pruske vlade našo italijansko gospo-
dovalno stranko, potem nam mora pripoznati
vsakdo, da goraji protisti pravih socijalnih
demokratov zvane kakor najhuja obsodba
naše tržaške italijanske socijalne demokracije.
Kdaj je ta poslednja še z dejanji nastopila
proti tržaškim škandaloznim razmeram, proti
odrekanju kulturnih sredstev slovenskemu
prebivalstvu mesta? Italijanski socijalni de-
mokratje v Trstu naj bi si dobro zarisali v
spomin gornje protista! Morda jim pride
potem spoznanje, kako greše se svojim poli-
tiškim vedenjem proti programu iz načelom
— socijalne demokracije!

Drobne politične vesti.

Pomadjarenje imen na Ogr-
skem. Dunsjeka »Zeit« ima iz Budimpešte:
»Zanimivo je dejstvo, kako se na Ogrskem
pomadjarujejo priimki. V prvi polovici mi-
nolega leta je prosilo 1874 oseb za dovolje-
nje, da pomadjarijo svoj priimek; od teh jih
biva 720 v Budimpešti. 684 oseb, ki so
svoje ime pomadjarile, so mladulene; pri 519
osebah ni naveden njih stan. Med ostalimi
je največ dijakov (294); nadalje je med po-
madjarjenimi 90 državnih uradnikov, 67 uč-
teljev, 48 železniških in 40 občinskih urad-
nikov. Po veri jih pripada največje število
teh novih »Madjarov« židovski veri, namreč
1079, potem je 662 katolikov, a samo 43
luteranov.

Baron Handel. »Narodni Listy«
javljajo, da je gotova stvar, da bo dalmatinski
namestnik baron Handel imenovan na-
mestnikom Linceu. Dalmatinskim namestnikom
bo imenovan baje kak general.

Bolgarski prestolonasled-
nik Boris je, kakor poroča iz Sofije
Pol. Corr., nedavno pred posebno komisijo
in v navzočnosti naučnega ministra dra. Ši-
šmana položil vprejemni izpit za gimnazijske
studije z izvrstnim vsehpu.

Diamantna maša Frana Grge
Martića. Dne 14. februarja t. l. bo
imel znameniti hrvatski pesnik Fra Grga
Martić v samostanu Kreševu svojo diamantno
mašo.

Iz Srbije. Generala Lazar Lazarević
in Jovan Atanacković bivši vojni minister
sta umirovljena.

Domače vesti.

»Piccolo in »Edinost«. »Piccolo«
omenja včeraj našega predloga, da bi
se srešili zaupniki iz vseh slovenskih pokrajin
v svrhu, da enkrat definitivno določijo naš
vseučilišni postulat. Da nas »Piccolo« čita
in citira, to ni nič posebnega, ker se dogaja
izgovil in že dolgo. Ali principijelno se je
čezgibal imenu našega lista. V to je rabil
fineso, da je natvezal svojim čitateljem laž,
da mu tako in tako poročajo: iz Ljubljane,
Zagreba, Celja, Gradca ali celo Dunaja. To
pot nas sicer tudi ne imenuje, ali tako drzen

prava, tudi ona se ne da spremeniti: »natu-
ram expellas furca, tamen usque recurrat«.
Edino, kar bi mogel iz srca priporočiti na-
šemu simpatičnemu »Dramatičnemu društvu«,
bilo bi: onega režiserja, igralca po poklicu
in glas vesti pojedinih igralcev. Naj bi ti
poslednji mislili in uvidevali, da je v vsakem
kulturnem društvu le tedaj govora o pravi
umetnosti, ako se fizična oseba smatra kakor
člen celote, podrejena tej poslednji po svrhi
in cilju. Ako naši vzletni diletantje zado-
volje tema dvema zahtevama, gledal bom mirno
v bodočnost in pričakoval onega časa, ko
naše »Dramatično društvo« postane ognji-
ščem nobrazbe, središčem Talije in Melpo-
mene, hram, posvečen oni panogi pesništva,
ki bo kakor najdovršenejša med liriko in
epom vršila svojo plemenito nalogo ter pri-
kazovala narodo zgodovino, narodne junake
— narod sam v živih aliki. Tako bo. Danes
je še — kakor vsaki začetek — društvo
deto, ki se z zabavo in športom pripravlja
za možko dobo.

ni bil včeraj, da bi bil zatrdil, da so mu z
Dunaja poročili, kar je predvčeršnjem čital
v »Edinosti«. Vemo, da nas govpodje zato
ne imenujejo radi, ker principijelno taje
ekstencio Slovencev v Trstu. Ča bi nas
imenovali, bi priznali da je njihovo negi-
ranje Slovencev drzna laž. Ali počasi se
bodo morali vendar le odreči tudi tej laži,
ker faktične razmere so vendar le močnejše,
nego najmočnejše volja ali zla volja ljudi.
Čitajo nas že; kedaj nas bodo tudi imenovali
to je le vprašanje časa.

Zabave v dvorani »Narodnega doma«.
Še le prve dni tega meseca je bila predana
velika dvorana »Narodnega doma« javni
uporabi in že so se oglasila za njo mnoga
društva in zasebaki, tako, da se je nade-
jati najživahnejše zabavne sezone ne-le v
predpustni dobi, ampak tudi v postu. Dosedaj
so se oglasili: »Dramatično društvo« za pred-
stavo »Rokovnjačev« na 15. t. m., pekovski
pomočniki za ples 28. t. m., vodstvo »Ho-
tela Balkan« za domači ples 1. februarja t.
l., vojaški kapelnik g. Teply za sinfoničen
koncert, na katerem se bodo proizvajale
skladbe najglasovitejših slovanskih kompo-
nistov (Dvořák, Smetana, Glinka, Čajkovski
itd.) za 2. februarja, »Delavsko podporno
društvo« za ples na dan 4. februarja, »Dra-
matično društvo« za 5. februarja; slovenske
dame za ples na korist »družbe sv. Cirila
in Metoda« na dan 11. februarja, »Trgov-
sko izobraževalno društvo« za ples na dan
26. februarja, »Slavjanska čitalnica« za ples
na dan 4. marca, »Tržaški Sokol« za maska-
rado na dan 5. marca, »Dramatično društvo«
na dan 12. marca in »pevsko društvo
»Kolo« za koncert na dan 2. aprila. Vrhu
tega se pripravlja, kakor čujemo izza kulis,
velik ples slovensko hrvatske mladine na
korist tukajšnjega »Dijaškega podp. društva«
in »Dijaškega podpornega društva« v Pazinu
za zadnje dni pusta.

Kakor se vidi bo za tržaške Slovence v
predpustni in postni sezoni obilo užitka
na polju dramatike, petje, glasbe in —
plesu.

Naša tiskarna. Z včerajšnjim daem je
obogatela naša tiskarna zopet za en stroj, ka-
terega jej je postavila praška narodna tiskarna
R. Smichovsky. S tem korakom je naša ti-
skarna v polčajanju, da bo lahko zadovoljala
zahtevam svojih klientov v mnogo večji meri,
nego dosedaj, ko večkrat radi pomanjkanja
zadostnega števila strojev ni mogla ustreči
svojim klientom, kakor bi bila želela. S po-
močjo novega stroja bo v stanu naša tiskarna
v potrebi zvečati format lista »Edinost«, kar
jej dosedaj ni bilo možno. Na našem zaved-
nem občinstvu je sedaj, da z obilimi naroč-
bami podpre tiskarno in s tem naš list, ki
ni, česar ne moremo zadostikrat naglašati,
nikako kapitalistično, ampak strogo narodno
podjetje. Ves čisti dobiček tiskarne je name-
njen poboljšanju in povečanju lista, »Edi-
nost« in s tem podporanju naše narodne
stvari. In naš list sme pač, re da se pregreši
proti skromnosti, trditi da je pomagal ter da
pomaga izvrševati velik del narodnega dela
na tržaškem ozemlju ter da je istemu veli-
kim delom zahvaljavati, da imamo v Trstu
in okolici narodno proučeno maso, s katero
se lahko ponaašamo pred slovenskim
svetom.

Razpis učiteljskih služeb na drž.
gimnaziju in drž. realki v Gorici. Na
državnem gimnaziju z nemškimi učnim jezi-
kom v Gorici bo z začetkom šolskega leta

Jaz sem prav za prav že rekel svojo.
Društvo napreduje z vsakim dnem — na
tem ni dvomiti — ali podobno popotniku,
ki ne pozna še popolnoma poti ter se zgub-
lja v stranska pote, za to prinese leka bo-
doči režiser. Za nas je glavno, da moremo
zidati hišo, ker imamo materijala. To velja
za vseh brez izjeme. Videlo se je in opazilo
ne samo na glavnih osebah, ampak tudi na
ensembu (skupnosti), ki je znal ob več pri-
likah ustvarjati slikovito celoto — ako ab-
strahiramo od nekaterih neumestnosti in že-
lja, da bi s pretiranimi kretnjami in mimiko
obračali na-se pozornost občinstva, kar pa
izbrise iz spomina dobri zob časa. Tu gre
največa zasluga gospodu režiserju Jakobu
Štoku, ki je, nadvladujoči ta nemi materijal
(statiste) pokazal, koliko je v njem volje in
delavnosti. Treba le pogledati za kulise di-
letantskega društva da moremo presoditi, koliko
truda in skrbi je usojeno siromaku režiserju.
Soisti — da jih tako imenujem — so
zadovoljevali. V prvi vrsti g. Borovščak
ov, ki je s svojim Mozolom ustvaril veren

TOVARNA POHISTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

MEBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAH

KATALOGI BREZPLAČNO.

Narodni kolek je

vdobiti pri upravi

„Edinost“

Otvorila se je nova prodajalnica

modnih predmetov (angleške specijalitete) za gospode

Fran Lanfredini

ul. Sv. Antona št. 2 (Palača Treves).

L'Ape,

novi aparat za držati plinove mrežice kemično utrjen z neko posebno pokostjo. Ovaruje stekla razpokanj, če tudi so na prepihu ter mrežice valed njih naravne lege trajajo dolgo in dajajo boljše svetlobo.

L'APE stane 20 novč.

ter se prodaja v edini glavni zalogi v ulici Giulia št. 33

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Piazza Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 952.

Vhod po glavnih stopnicah.

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%.

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daja samo zadrugi in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure: od 9—12. dopoldne in od 3—4. popoldne.

Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmodernejše urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd.

Poštno hranilnični račun 816.004.

„**FEOGRAF**“

je najdovršenejši in najcenejši stroj za pomnoževanje tiskovin.

Pisalni in pomnoževalni stroji ter pripadki.

Delavnica pechatov.

Mehanična delavnica za popraviljanje pisalnih strojev, numeraterjev itd. itd.

Grafični zavod.

Ivan Battara

Trst, ul. Sv. Antona Sv. Nikolaja št. 33.

„Avstrijsko parobrodno društvo“ - Trst.

(Avstro-amerikanska proga.) - Fratelli COSULICH.

Nova redna, hitra in direktna služba za blago in potnike

mejer Trstom in Novim Jorkom.

Hitri in elegantni novi brzoparobrod

GEORGIA

5000 ton. odpluje dne 21. januarja v Novi York.

Potnina znaša III. razred K 165.—, I. razred K 300.—.

Potreba in hrana (vsak dan svež kruh in meso) dobro vino, zdravniška služba. Parniki so električno razsvetljeni in ventilirani. Potniki III. razreda imajo popolno svobodo na krovu.

Za pojasnila se je obrniti na društvo v Trstu, ulica Molin piccolo št. 2

Zaloga obuvala in čevljarski mojster

Josip Stantič

Zalagatelj c. kr. redarstvene straže, c. kr. glavnega carinskega urada in skladišč, c. kr. priv. Lloyd orož, c. kr. finančne straže v Trstu, Kopru in Pulju.

TRST. - Ulica Rosario št. 2. - TRST

prilaga svojo bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke.

Prodaja najboljših voščilo (biks) **Fredin**

Cene nizke. Postrežba točna.



Manufakturna trgovina

Ambrosich & Modricky

TRST - ul. Belvedere 32 - T. 32

Fuštanj za krila širok 90 cm po 36, 42 novi. Fuštanj veleur od 27 novč. dalje, bel, siv in piquet fuštanj. Kolenina bela in siva. Maje, šlaji in rute. Odeja od volne ali bombaža. Pregrinjala preproge za mej posteljo. Kravate, srajce za moške in ženske. Krila, nogovice, čipke in žamet, kakor tudi raznovrstne drobnarije.

Nad 40-leten uspeh.

Najstarejša medicinska specialiteta naše pokrajine.

PASTIGLIE PRENDINI

(ol. ogolunjene sladke skorje)

Iznajditelj in izdajatelj P. PRENDINI v TRSTU.

Odlikovane z kolajnam in diplomami na prvih mednarodnih razstavah.

Počastčene se zaupanjem odličnih zdravnikov ter predpisane kot domače zdravilo pri: grlobolu, kašlju, hripavosti, upadanju glasu, kataru.

Zamorejo jih uživati tudi otroci, nadalje pevci, govorniki ter učitelji, da zadobijo čist in svež glas.

NB. Pazite na nepošteno ponarejanja ter zahtevajte vedno „Pastiglie Prendini“.

V skatlicah: v lekarni „Prendini“ v Trstu ter v vseh boljših lekarnah tukaj in v Evropi.

Pekarna in sladničarna z lastno tovarno biškotov

Josip Mreule

TRST - ulica Molin Grande št. 32 - TRST

3 krat na dan svež kruh, raznovrstne moke prvih ogrskih mlinov, dve vina v buteljkah, sladice itd.

Sprejema naročbe za sladice.



Leon Doreghini v Trstu
Barriera vecchia 21 I. n.

Velika zaloga

pohistva, manufaktur in tapetarij.

Prosi se za obisk. — Obširno dovoljenje kredita.

Zagreški narodni tamburaši

bodo udarali

v gostilni „**SECESSION**“

v ulici Rossetti št. 6

vsako nedeljo in praznik

od 10. predp. do 1. pop. ter 5.—11. ure zvečer.

ob delavnikih vsak dan od 7. in pol do 11. zvečer.

Vstopnina svobodna.

Vodstvo gostilne je vstreglo želji svojim gostom in savnemu občinstvu mesta in okolice, da je dobilo na vojo razpolago narodne hrvaške tamburaše, kateri so po Trstu jako dobro poznani. Radi tega prosijo, da bi se istih koncertov udeležilo mnogo občinstva.

Kuhinja je vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili. — Zme no cene.

Tudi se vsakovrstna pristna vina in Steinfeldsko pivo.

„**SANUS**“

novi higijenični zobotrebniki

disinfektirani parfemirani

zaprošen patent

se prodajajo povsod.

C. COMINI, Trst Barriera 28

KONSTANTIN RUBINIK

Prodajalnica mrežic, Ulica Stadion 3.

Sprejema prekladanje in čiščenje svetilk na plin ob času selitve. Neprekosljive plinove mrežice. — Vsakovrstni pripadki za razsvetljavo.

Naročbe za popolno čiščenje stanovanj.

M. SALARINI

v ulici Ponte della Fabbra št. 2.

(Vogal ul. Torrente.)

Zaloga izgotovljene obleke

za gospode, dečke in otroke.

Velik izbor suknene blaga za obleke po meri. — Bogat izbor površnikov, ulstrov, ranglan, plašev in havelokov po tovarniški ceni.

Konkurenca nemogoča.

PODRUŽNICA:

„**ALLA CITTA DI LONDRA**“

ul. nuove št. 5. Poste vogal ul. Torre bianca

Podpisani naznanja cenj. občinstvu, da je otvoril filijalko k svoji dobro poznani čevljarnici v ulici Stadion 10

na Corsu št. 32

prodajalnico obuvala,

koja je bogato zalozena z obualom najnovjših modelov za moške, ženske in otroke.

Sprejema tudi naročbe po meri.

Gustav de Rosa.

MIRODILNICA

Emiliju Cumar pok. **Friderika**

Općina št. 209 zraven kavarne „All' Elletrovia“

Velika izbora in zaloga

šip, žebijev, barv, čopičev, mineralnih vod, vinskega špirta, voščenih in lojevih sveč.

Kislina, laneno olje, navadno in dišeče milo.

Drogerija

GUSTAV MARCO

ulica Giulia št. 20.

Droge, barve, pokostj, petrolej, čepiči, ščetke, mila, parfumi itd. itd.

Zaloga šip in steklenin.

Kdor se hoče dobro in z veliko ekonomijo

obleči, naj se poda v

prodajalnico

izgotovljenih oblek

Barriera vecchia 5

kjer se vsaki dan izdeluje obleka

v lastni krojačnici.

Pekarna in sladničarna

FRAN MILLANICH

Trst. — ulica Commerciale 7 — Trst

Trikrat na dan svež kruh vsake vrste. R. z. našanje na dom. Sprejema naročbe na sladice

itd. o priliki norč in krstov.

Najugodnejše cene.

Zaloga istrskih in dalmat. vin

v ulici Cecilia 16 (vogal ul. Ruggero Mauna)

Zaloga je vedno preskrbljena z vini najboljših kletij. Cene: istrsko po 64 st., belo brsko po 50 st., opolo iz Visa po 72 st., vse franko na dom.

Za obilne naročbe se priporoča

IVAN TONEL

ANTON SKERL

mehanič, zapriseženi zvedenec.

Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst.

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“.

Napeljava in zaloga električnih zvončkov. Izključna

prodaja gramofonov, zonofov in fonografov. Zaloga

prilaga za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za

popraviljanje šivalnih strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah

TELEFON št. 1734.

sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je agodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Fragi.

Rezervni fond 29.217.694.46 K izplačane odškodnine: 78.324.623.17 K

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države s vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najakuntneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namene.